

Şəhriyar Əliyev

Vəkillər Kollegiyasının üzvü

İBTİDAİ İSTİNTAQ MƏRHƏLƏSİNDƏ VƏKİLİN FƏALİYYƏTİNİN ÜMUMİ ƏSASLARI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əsasən hər kəsin qanunla qadağan olunmayan üsul və vasitələrlə öz hüquqlarını və azadlıqlarını müdafiə etmək (1) və yüksək keyfiyyətli hüquqi yardım almaq hüququ vardır (2). Təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxs üçün bu hüquqlar müdafiəçi köməyindən istifadə etmək yolu ilə dövlət təminatı vasitəsilə realizə edilir.

İbtidai istintaq mərhələsində müdafiəçi (və ya nümayəndə) qismində vəkil çıxış edir ki, bu da şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin hüquqlarının vacib təminatıdır (3). Bəzi dövlətlərin (məsələn, Rusiya) qanunvericiliyində məhkəmənin qərarı ilə vəkildən başqa, müdafiəçi qismində şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin yaxın qohumlarından biri iştirak edə bilər (4). Vəkil müdafiəçi kimi şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin hüquq və maraqlarını müdafiə edir və hüquqi yardım göstərir. Vəkil, əgər onların maraqları toqquşarsa, iki şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin müdafiəçisi ola bilməz. Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə müvafiq olaraq, müdafiəçi, yalnız Azərbaycan Respublikası ərazisində vəkillik fəaliyyətini həyata keçirmək hüququna malik olan vəkildir. Müdafiəçinin şəxsiyyəti şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin şəxsiyyəti və onun iştirakı ilə baxılan cinayət işinin xarakteri ilə eyniləşdirilə bilməz (5). Müdafiəçinin peşə vəzifəsinin yüksək keyfiyyətlə həyata keçirilməsinə yönəlmiş bu mühüm müddəa müdafiəçinin şəxsiyyətinin onun hüquqi yardım göstərdiyi şəxslə, yaxud onun tərəfindən törədilmiş əməllə heç bir əlaqəsi olmadığını göstərir. Başqa sözlə, müdafiəçi istənilən şəxsə və istənilən iş üzrə hüquqi yardım göstərərək öz peşə vəzifəsini yerinə yetirir, bu zaman həmin şəxsin şəxsiyyəti, onun törətdiyi əməlin xarakteri, ona ictimaiyyətin və ayrı-ayrı şəxslərin münasibəti müdafiəçinin şəxsiyyətini mənəvi, əxlaqi və ya hüquqi cəhətdən kölgə altına ala bilməz. Onu heç kəs nə üçün belə şəxsə hüquqi yardım göstərdiyinə, yaxud belə əməli törətmiş şəxsin müdafiəçisi funksiyasını yerinə yetirdiyinə görə qınaya bilməz (6). Vəkilin ibtidai istintaq mərhələsində fəaliyyəti əsas etibarilə təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxsin müdafiəsi üzrə funksiyaların yerinə yetirilməsi ilə bağlıdır. Vəkilin peşə təcrübəsi və hüquqi bilikləri müdafiə etdiyi şəxsə daha ixtisaslaşmış hüquqi yardım göstərməyə imkan verir (7).

Vəkilin cinayət işlərinin ibtidai mərhələsində iştirakının məqsədi müdafiənin həyata keçirilməsi, cinayət-prosessual nümayəndəlik, həmçinin ixtisaslaşmış hüquqi yardımın göstərilməsidir. Bunun üçün vəkil qanunla nəzərdə tutulan bütün mümkün vasitələrdən və qanunla qadağan olunmayan digər üsul və vasitələrdən istifadə etməlidir (8).

Cinayət işləri üzrə ibtidai araşdırma mərhələsində vəkilin prosesual fəaliyyəti şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsə hüquqi yardımın göstərilməsi, onların hüquq və qanuni maraqlarının qorunması və məsuliyyətini aradan qaldıran və ya yüngülləşdirən vəziyyətin sübut edilməsində iştiraka yönəlmişdir. Bu məsələlərlə əlaqədar olaraq, vəkil həqiqətin üzə çıxarılmasında biganəlik də edə bilər. Məsələn, vəkil təqsirləndirilən şəxsi ifşa edən vəziyyətin üzə çıxarılması, ittihamla razılaşma kimi hallara yol verməməlidir. Bununla belə, təqsirləndirilən şəxsin hüquqlarını müdafiə etməklə, vəkil ədalətli və əsaslandırılmış qərarın çıxarılmasına kömək edir. Lakin hüquq-mühafizə orqanlarının və məhkəmələrin fikrincə, təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxsin müdafiəsi üzrə vəkilin

öz vəzifələrini həyata keçirməsi onlarla bağlı xüsusi müddəa və ya qərarların çıxarılması üçün əsas deyil.

Hüquq ədəbiyyatlarında vəkilin prosessual vəziyyəti ilə bağlı fikir müxtəlifliyi mövcuddur. Öz fəaliyyət spesifikasiyasına görə vəkil, səlahiyyətli şəxslər tərəfindən hüquq normalarının tətbiqinə xüsusi nəzarəti həyata keçirir və ədalət mühakiməsinə məhkəmə nöqsanlarından qarantıya kimi zəruridir. Məhz bu keyfiyyət vəkilin ümumsosial və ictimai (publik) əhəmiyyətini üzə çıxarır (9).

Bir qrup alimlər hesab edir ki, vəkil məhkəmənin köməkçisi və təqsirləndirilən şəxsin hüquq müdafiəçisidir. Məsələn, bu fikrin tərəfdarı olan M.A.Çeltsova görə, müdafiəçinin fəaliyyəti böyük ictimai və dövlət əhəmiyyəti daşıyır və onun ən əsas vəzifəsi iş üzrə həqiqətin müəyyən edilməsində ibtidai araşdırma orqanlarına və məhkəməyə kömək göstərməkdir (10). Digər nöqtəyi-nəzərin tərəfdarları isə hesab edirlər ki, müdafiəçi prosesin tam müstəqil iştirakçısıdır. Qanunla müdafiəçiyə müəyyən prosessual hüquq və vəzifələr verilmiş və o da prosesin digər iştirakçıları ilə bərabər prosessual hüquqludur (11). Müdafiəçinin hüquq və vəzifələri təqsirləndirilən şəxslə müqayisədə daha genişdir. Müdafiəçi müdafiə xəttini və metodlarını müəyyən etməkdə, onun həyata keçirilməsi üçün taktiki və prosessual vasitələr seçməkdə müstəqildir, təqsirləndirilən şəxsdən asılı deyil və işin konkret hallarından çıxış edir (12). Bəzi alimlər müdafiəçini təqsirləndirilən şəxsin nümayəndəsi hesab edirlər. Bu mövqeyin tərəfdarlarının fikrincə, müdafiəçi mühakimə icraatında təqsirləndirilən şəxsin maraqlarından çıxış edir, onun tapşırığı üzrə iştirak edir və iş üzrə icraatın istənilən mərhələsində təqsirləndirilən şəxsin iradəsi üzrə işdən uzaqlaşdırıla bilər (13).

Cinayət işi üzrə şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxs ya öz istəyi ilə vəkillə saziş bağlaya və onun xidmətindən istifadə edə bilər, ya da onun tapşırığı və ya razılığı ilə qohumları, nümayəndəsi, qanuni nümayəndəsi və digər şəxslər də bunu edə bilərlər (14). Qeyd etmək lazımdır ki, vəkilə malik olmaq təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxsin vəzifəsi yox, hüququdur. Ona görə də vəkilin köməyindən imtina edərək müstəqil şəkildə özünümüdafiə də mümkündür. Bu hal yalnız könüllü şəkildə və müdafiə olunanın şəxsən özü tərəfindən həyata keçirilməlidir. Pul və ya ödəniş məsələsi vəkilin köməyindən imtina üçün əsas hesab edilmir. Belə olduqda vəkilin xidməti dövlət vəsaiti hesabına ödənilir (15).

Vəkil, onun dəvət olunmasından 5 sutka ərzində gəlməlidir, əgər bu mümkün olmadıqda müstəntiq, təhqiqatçı, prokuror və ya məhkəmə təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxsə başqa bir vəkili dəvət etməyi təklif etmək hüququna malikdir, təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxs imtina etdikdə isə vəkilin təyin edilməsi haqqında tədbirlər görə bilər. Əgər cinayət işində iştirak edən vəkil konkret prosessual hərəkətin icrasında 5 sutka ərzində iştirak edə bilmirsə və təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxs isə digər vəkili dəvət etmərsə və ya təyin edilməsini tələb etmərsə, cinayət prosesini həyata keçirən orqan isə bu hərəkətlərin aparılmasını artıq təxirə sala bilmədikdə təhqiqatçı, müstəntiq və ya prokuror müdafiəçinin digər vəkillə əvəz edilməsini müvafiq ərazi üzrə vəkillər qurumunun rəhbərindən tələb etməyə haqlıdır (16). Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində belə hallarda vəkilin iştirakı olmadan prosessual hərəkətlərin edilməsi barədə konkret göstəriş olmadığından istintaq hərəkəti aparıla bilməz. Lakin bir sıra dövlətlərin, o cümlədən Rusiya qanunvericiliyində, bir sıra hallar istisna olmaqla, bu cür prosessual vəziyyətlərdə müstəntiq və ya təhqiqatçı müvafiq prosessual hərəkəti vəkilin iştirakı olmadan da apara bilər (17).

Cinayət-prosessual qanunvericilikdə vəkilin məcburi iştirakını müəyyən edən bir çox məsələlər mövcuddur. Bu müddəa fiziki, psixi, yaş və digər çatışmazlıqlarına görə özünü müdafiə edə bilməyən şəxslər kateqoriyası üçün əlavə qarantıyadır.

Cinayət prosesində müdafiəçinin məcburi iştirakını cinayət prosesini həyata keçirən orqan təmin edir. Qanunvericilikdən görünür ki, prosessual tərəflərə münasibətdə iki halda məcburi olaraq müdafiəçinin iştirakı təmin edilməlidir: şəxsin özünün təşəbbüsü və istintaq orqanının təşəbbüsü ilə. Birinci halda, şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin tələbi ilə müdafiəçinin işdə iştirakı həmin andan təmin edilməlidir (18).

İkinci halda, yəni istintaq orqanının təşəbbüsü ilə müdafiəçinin iştirakı aşağıda qeyd edilən hallar zamanı: şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxs lal, kor, kar olduğuna, danışmaq, eşitmək, görmək

funksiyalarında digər ciddi qüsurlar olduğuna, uzun sürən ağır xəstəliyinə, habelə kəmağıllığa, aşkar əqli zəifliyə və ya digər qüsurlara görə müdafiə hüququnu müstəqil həyata keçirə bilməyən və ya cinayət mühakimə icraatının aparıldığı dili bilməyən və ya cinayəti törədərkən yetkinlik yaşına çatmayan və ya xüsusilə ağır cinayət törətməsi istinad edilən şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxs ilk dəfə dindirilərkən, ona tutulması haqqında cinayət prosesini həyata keçirən orqanın qərarı, tutma haqqında protokol və ya qətimkan tədbiri seçilməsi haqqında qərar, yaxud ittiham elan edilərkən; şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsə xəstəlik və ya anlaqsızlıq aşkar edilərkən, yəni cinayət təqibi üzrə icraat aparılan anda ruhi xəstəliyin kəskinləşməsi və ya müvəqqəti ruhi pozuntu aşkar edildikdə və ya cinayət təqibi cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməli anlaqsız vəziyyətdə törədən şəxs barəsində həyata keçirildikdə; müddətli hərbi xidmət qulluqçusu barəsində və ya cinayət təqibi cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə müddətləri keçdikdən sonra həyata keçirilən şəxs barəsində təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb etmə haqqında qərar çıxarılarəkən; prokurorun şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin məcburi qaydada xüsusi tibb (stasionar müalicə-psixiatriya) müəssisəsinə yerləşdirilməsi barədə təqdimatına məhkəmədə baxılarkən; vəkildən imtina etmə (bu barədə yazılı ərizə verilməli və ya imtina protokollaşdırılmalıdır) halları istisna olmaqla şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxs tutularkən və ya həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi barədə prokurorun təqdimatına məhkəmədə baxılarkən; təqsirləndirilən şəxslərin qanuni mənafeləri arasında ziddiyyətin mövcudluğu və onlardan birinin müdafiəçisi olduğu halda təqsirləndirilən şəxsə qarşı ittihama məhkəmədə baxılarkən; şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin mülki mühakimə icraatı qaydasında fəaliyyət qabiliyyəti olmadığı təsdiq edilərkən və ya cinayət mühakimə icraatı qaydasında fəaliyyət qabiliyyəti olmadığı müəyyən edilərkən (19) həmin andan təmin olunur.

Müdafiəçinin məcburi iştirakı cinayət törətdikdən sonra psixi xəstəliyə tutulmuş şəxslər barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi üzrə icraatda (20) da təmin edilir və vəkil psixi pozuntu faktının müəyyən edildiyi andan icraata buraxılır (21).

Vəkilin cinayət prosesində iştirakının məcburi olduğu daha bir hal Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 311.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuşdur. Həmin normaya əsasən qiyabi icraata yol verildiyi hallarda da məhkəmə baxışında müdafiəçinin iştirakı mütləq təmin edilməlidir.

Şəxsin qeyd edilən çatışmazlıqları konkret və müvafiq tibb müəssisəsinin rəsmi sənədi ilə təsdiqlənməli və müvafiq tibbi rəylər əsaslandırılmalıdır. Görmə və eşitmə orqanlarının məhdudluğu, fikri aydın ifadə edə bilməmə və s. bu kimi fiziki çatışmazlıqların əlavə sübuta yetirilməsinə ehtiyac yoxdur (22).

Vəkilin iştirakı olmadan yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin təqsirkar elan edilməsi cinayət-prosessual qanunvericiliyinin pozulması hesab olunur və işin əlavə araşdırılması üçün əsasdır (23).

Müddətli həqiqi hərbi xidmət keçən şəxsin cinayət əməlini hərbi xidmətdən əvvəl və ya hərbi xidmət müddətində törətməsi əhəmiyyətli deyil, əsas odur ki, şəxs təqsirləndirilən şəxs statusunu əldə edərkən hərbi xidmət qulluqçusu olmalıdır (24).

Çəkişmə prinsipi nöqtəyi-nəzərindən zəruri hesab olunan hallardan biri də cinayət təqibinin iki və daha artıq təqsirləndirilən şəxs barəsində həyata keçirilməsi və onların qanuni mənafeləri arasında ziddiyyətlərin olmasıdır. Qanuni mənafelər arasında ziddiyyətə isə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun "Müttəhimin müdafiə hüququnu təmin edən qanunların məhkəmələr tərəfindən tətbiq edilməsi təcrübəsi haqqında" 2 dekabr 1994-cü il tarixli 6 sayılı Qərarının 16-cı bəndinə əsasən ittihamın müttəhimlərdən biri tərəfindən rədd, digəri tərəfindən etiraf edilməsi, bir müttəhimin digərini ifşa etməsi, aralarında verilən ittihamın xarakterindən irəli gələn ziddiyyətlər olması, məsələn, yetkinlik yaşına çatmayan müttəhimlə onu cinayət fəaliyyətinə cəlb edən müttəhimin bir işdə keçməsi və s. hallar aid edilir. Belə olan təqdirdə müdafiəçinin cinayət işinin icraatında iştirakını istisna edən hallar müəyyən edildikdə, onun cinayət işinin icraatında iştirak etməkdən kənarlaşdırılması barədə müstəntiq prokuror qarşısında vəsatət vermək hüququna malikdir (25).

Yuxarıda qeyd etdiyimiz hallarda vəkilin təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxs tərəfindən çağırılıb-

çağırılmamasından asılı olmayaraq, təhqiqatçı, müstəntiq, prokuror və məhkəmə vəkilin prosesdə iştirakını təmin edir. Lakin təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxs cinayət işinin istənilən mərhələsində vəkilin köməyindən imtina edə bilər ki, bu imtina da təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxsin könüllü təşəbbüsü əsasında olmalıdır. Vəkildən imtina təqsirləndirilən və ya şübhəli şəxsi gələcəkdə vəkilin işə cəlb edilməsi tələbini irəli sürmək hüququndan məhrum etmir. Bununla belə, vəkilin təkrar işə cəlb edilməsi artıq baş tutmuş proseslərin yenidən təkrarlanmasına şərait yaratmır.

Vəkildən imtina şifahi və yazılı formada (ərizədə) ifadə olunur və bu barədə müstəntiq və ya məhkəmə protokolda müvafiq qeyd edilir. Vəkildən imtina barədə ərizə müdafiə olunan şəxs tərəfindən onun təşəbbüsü ilə, könüllü surətdə və vəkilin iştirakı ilə verildikdə qəbul olunur. Ərizə təqsirləndirilən şəxsin digər vəkilinin deyil, imtina ediləcək vəkilin iştirakı ilə verildikdə qanuni hesab edilməlidir, çünki hər bir halda həmin vəkil prosesual tərəfdir və verilmiş imtina ərizəsi onun müdafiəsinin xitamı üçün əsasdır.

Hüquqi yardımını ödəmək üçün vəsaitin olmaması üzündən, habelə şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin lal, kor, kar olduğuna, danışmaq, eşitmək, görmək funksiyalarında digər ciddi qüsurlar olduğuna, uzun sürən ağır xəstəliyinə, habelə kəmağıllığa, aşkar əqli zəifliyə və ya digər qüsurlara görə müdafiə hüququnu müstəqil həyata keçirə bilməyən, cinayət təqibi üzrə icraat aparılan anda ruhi xəstəliyin kəskinləşməsi və ya müvəqqəti ruhi pozuntu aşkar edildikdə, cinayət mühakimə icraatının aparıldığı dili bilmədikdə, cinayəti törədərəkən yetkinlik yaşına çatmayan şəxs olduqda, məcburi qaydada xüsusi tibb (stasionar müalicə-psixiatriya) müəssisəsinə yerləşdirildikdə, cinayət təqibi cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməli anlaşıq vəziyyətdə törədən şəxs barəsində həyata keçirildikdə, fəaliyyət qabiliyyəti olmadıqda müdafiəçidən imtina qəbul olunmur, ona müdafiəçi məcburi təyin olunur və ya müdafiəçi qismində təyin olunmuş vəkilin səlahiyyətləri saxlanılır (26). Vəkilin köməyindən imtina məsələsində real, yəni artıq cinayət prosesində iştirak edən və hələ prosesə daxil olmamış ideal vəkil (bu zaman şəxs öz hüquqlarını kənar müdaxilə olmadan, özü tərəfindən həyata keçirir, onun vəkili olmur) fərqləndirilir. Real vəkildən imtina Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosesual Məcəlləsinin 92.12-ci maddəsinə ciddi riayət edilməklə, yəni müdafiə olunan şəxsin öz təşəbbüsü ilə könüllü və müdafiəçinin iştirakı ilə verilmiş yazılı ərizə əsasında həyata keçirilməlidir. İdeal müdafiəçidən imtina isə şəxsin özünü müstəqil şəkildə müdafiə etməsi imkanından irəli gəlir (27).

Qeyd edilməlidir ki, müdafiəçinin iştirakının məcburi təmin olunması proseduru prosesual qanunvericiliyə uyğun yerinə yetirilməlidir, yəni əvvəlcə şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsə müstəqil müdafiəçi seçmək imkanı yaradılmalıdır, ən son anda isə belə imkan ərazi üzrə hüquq məsləhətxanalarında qeydiyyatda olan vəkillərin siyahısının təqdim edilməsi olacaqdır. Bu hallar Konstitusiyaya ilə nəzərdə tutulmuş yüksək keyfiyyətli hüquqi yardım hüququnun təmin olunması üçün ilk və əsas şərtlərdən biridir. Çünki şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxs özünün seçdiyi vəkilə əksər məsələlərdə etibar edəcəkdir.

Bəzən təcrübədə ibtidai istintaq mərhələsində təyinat əsasında hüquq müdafiəsi mütəmadi olaraq eyni vəkillər tərəfindən həyata keçirilir ki, bu da əsasən vəkillərin siyahıya müvafiq olaraq seçilməməsi səbəbindən baş verir. Həmin hallar isə ibtidai istintaq mərhələsindəki müdafiəni formal təmin etməklə yanaşı "sifarişli müdafiə" ehtimalını yarada bilər. Məsləhətxanadakı vəkillərin siyahısının şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsə təqdim edilməsi və həmin siyahıya uyğun vəkilin seçilməsi isə yuxarıda qeyd edilən şübhələrin və formal müdafiə probleminin aradan qaldırılmasına səbəb olacaqdır. Yəni bütün hallarda "müstəqil vəkil"ə (28) üstünlük verilməlidir.

Vəkilin siyahıdan seçilməsi təqsirləndirilən şəxs tərəfindən yerinə yetirilmədikdə, tutulmuş şəxsə vəkil müvəqqəti saxlama yeri üzrə ərazidə yerləşən vəkil qurumlarından və fərdi qaydada fəaliyyət göstərən vəkillər sırasından Vəkillər Kollegiyasının Rəyasət Heyəti tərəfindən tərtib edilən növbətçilik siyahısına uyğun olaraq dəvət olunur və tərəflər arasında qarşılıqlı razılaşmaya əsasən müqavilə bağlanır.

Vəkilin əvəz edilməsi və vəkildən imtina edilməsi hallarından başqa, vəkilin cinayət işində iştirakını istisna edən hallar da mövcuddur ki, bu hallar da Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosesual

Məcəlləsinin 114-cü maddəsində təsbit edilmişdir. Bunlar cinayət prosesində iştirak edən və ya əvvəllər iştirak etmiş hakimlə, andlı iclasçı ilə, prokurorla, müstəntiqlə, təhqiqatçı ilə və ya məhkəmə iclasının katibi ilə qohumluq əlaqələrinin, habelə bu şəxslərdən şəxsi və ya xidməti asılılığın olması; cinayət təqibi üzrə icraatda hakim, andlı iclasçı, prokuror, müstəntiq, hal şahidi, məhkəmə iclasının katibi, tərcüməçi, mütəxəssis, ekspert və ya şahid qismində iştirak etməsi; hakim, prokuror, müstəntiq və ya təhqiqatçı vəzifələrini tutması (təqsirləndirilən, şübhəli şəxsin və ya cinayət prosesinin fəaliyyət qabiliyyəti olmayan iştirakçısının qanuni nümayəndəsi olması, yaxud mülki iddiaçı və ya mülki cavabdeh kimi tanınmış işlədiyi orqanın nümayəndəsi qismində iştirak etməsi hallarından başqa); qanuna və ya məhkəmənin hökmünə əsasən müdafiəçi və ya nümayəndə olmaq hüququnun olmamasıdır. Həmçinin vəkilin cinayət işində iştirakını istisna edən hallardan biri də qanuni mənafeələrini müdafiə etdiyi şəxsin qanuni mənafeyi ilə ziddiyyət təşkil edən digər şəxsə hüquqi yardım göstərməsidir ki, bu barədə də yuxarıda ətraflı danışılmışdır.

Qeyd edilən hallardan biri aşkar olunduqda müdafiəçinin özü-özünə etiraz edib-etməməsindən asılı olmayaraq, o, ibtidai araşdırmaya prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun və ya məhkəmənin qərarı ilə cinayət prosesindən kənarlaşdırılır.

Vəkilin digər vəkillə əvəz edilməsi təqsirləndirilən şəxsin razılığı və ya tələbi ilə həyata keçirilir. Belə əvəz etməni təqsirləndirilən şəxs izah etməyə borclu deyil. Əsas odur ki, vəkilin xidmətindən məcburi imtinaya yol verilməsin (29). Vəkildən imtina təqsirləndirilən şəxsə işin növbəti mərhələsində vəkilin xidmətindən istifadə üçün əsas deyil.

İstinadlar:

- (1) *Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. maddə 26-I;*
- (2) *Orada. maddə 61-I;*
- (3) *Лупинская П.А. Уголовно-процессуальное право РФ. М., 2007. с. 129;*
- (4) *www.allbest.ru;*
- (5) *Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsi. maddə 92.1;*
- (6) *Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin Kommentariyası. С.Н.Мөвsumovun., В.С.Кərimovun və Ə.Н.Əsgərovun redaktəsi ilə. Digesta, Bakı, 2007, s. 251;*
- (7) *Жариков Ю.С. Адвокатура в РФ. М., Юнита 1, 2008;*
- (8) *Демидова Л.А., Сергеев В.И. Адвокатура России. Юридический Дом "Юстицинформ", М., 2006;*
- (9) *Ковриги З.Ф., Кузнецова Н.П. Уголовный процесс России. Учебное пособие. М., 2004, с. 87;*
- (10) *Чельцов М.А. Уголовный процесс. М., 1969, с. 76;*
- (11) *Перлов И.Д. Право на защиту. М., 1969, с. 86;*
- (12) *Цыпкин А.Л. Защитник и обвиняемый. Харьков, 1968, с. 228;*
- (13) *Элькинд П.С. Право обвиняемого на защиту в советском уголовном процессе. Л., 1967, с. 38;*
- (14) *Кузнецова Н.П. Уголовный процесс России: Учебное пособие. М., 2004;*
- (15) *"Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu. Maddə 20;*
- (16) *Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsi. maddə 92.15.2;*
- (17) *Радченко В.И. Комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу РФ. М., 2006. с. 117;*
- (18) *Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsi, maddə 92.4.1;*
- (19) *Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsi, maddə 92.4.2-92.4.8;*
- (20) *Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsi, maddə 481;*
- (21) *Rəhimov E. Birinci instansiya məhkəməsində müdafiəçinin iştirakının bəzi xüsusiyyətləri. Bakı, Adiloğlu, 2007, s. 31;*
- (22) *Рыжачков А.П. Уголовный процесс. М., 2006. с. 59-60;*
- (23) *Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsi, maddə 435;*
- (24) *Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin Kommentariyası. С.Н.Мөвsumovun., В.С.Кərimovun və Ə.Н.Əsgərovun redaktəsi ilə. Bakı, Digesta, 2007, s. 253;*